

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

§. 5. Falli item eos, qui dicunt, Sanctum Augustinum contrà Arium
disputantem ad Sabellium, & contrà Sabellium ad Arium declinasse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

De arbitrio tamen libero, & gratiâ Dei quid Romana, hoc est Catholica sequatur, & servet Ecclesia, licet in variis libris Beati Augustini, & maxime ad Prosperum, & Hilarium abundè possit cognosci &c. Itaque Augustini doctrina de libero arbitrio doctrina Ecclesiæ est. Non igitur iniquus est Augustinus libero arbitrio, non illud elidit, non extenuat, non suffocat; nam pessimum alioqui Ecclesia Magistrum sequeretur. Quis etiam non spernat ineptum Pighii consilium, quo monet, ad veram de libero arbitrio doctrinam percipiendam, legendos esse potius libros Sancti Doctoris ad Catholicos datos, quam reliquos contra Pelagianos scriptos? Stultè: quasi diversâ in alterutris viâ abjerit. Irrisit hoc Massiliensium effugium, quo Sancti Doctoris libros universos recipere recusabant, Sanctus Prosper in fine libri contra Collatorem: *Maneat, inquit, planè maneat ista conditio, ut horum librorum novitas repudiata videatur, si in eadem causâ ejusdem viri dissentit antiquitas, & ut inutile, aut incongruum judicetur, quod ab his, quæ contra Pelagianos condidit, dissonans invenitur.*

Porrò si quæramus, undenam iidem Scriptores moti sint, ad Augustinum tantâ calumniâ onerandum? Respondet Decampsius citatus, quòd Augustinus dixit, peccato Adæ amissum, ac perditum liberum arbitrium. Quod in Enchiridio cap. 30. his expressit: *Libero arbitrio malè utens homo, & se perdidit, & ipsum.* At eadem ferulâ vapulabunt Synodi, ac Pontifices, qui iisdem verbis Sanctissimi Magistri sensum definire. Sanctus Gelasius Papa in Epistolâ ad Episcopos per Picenum ait: *Dicunt, quòd homo per liberum arbitrium, quod corrupit, fecerit, ac PERDIDIT, bono suffragante naturæ beatus efficiatur.* Concilium etiam Arausicanum can. 13. hæc definit: *Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari, quòd AMISSUM, nisi a quo potuit dari, non potest reddi.* Quis enim neget, Adamum amisisse potestatem bonè, ac meritorie operandi ob peccatum commissum? Sanè hæc est Sancti Innocentii definitio in Epistolâ ad Patres Carthagenenses: *Liberum enim arbitrium, inquit, ille perpepsit, dum suis inconsultius utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda denseris est, & nihil quemadmodum exinde exurgere posset, invenit, suâque in æternum libertate deceptus hujus ruinâ jacuisset oppressus, nisi cum post Christi pro*

Lib. 2. suâ gratiâ relevasset adventus. Audiatur interim sui ad Bo-interpres Augustinus apud Apostolicam sedem sua nisc. 9. dicta exponens: Peccato Adæ arbitrium liberum de hominum naturâ periisse non dicimus, sed ad peccandum valere in hominibus subditis Diabolo, ad bonè autem, pièque vivendum non valere, nisi ipsa voluntas hominis Dei gratiâ fuerit liberata, & ad omne bonum actionis, sermonis, cogitationis adjuta.

S. V.

Falli item eos, qui dicunt, Sanctum Augustinum contra Arium ad Sabellium, & contra Sabellium ad Arium declinasse.

Duos alios testes contra Augustinum vel nolentes trahit Annatus, Cornelium Mussum Episcopum Bituntinum pag. 865. & Magnum Theologum Joannem Scotum pag. 872. Ille quidem in cap. 4. Epist. ad Rom. ait: *Non ergo vos moveat Augustinus vel tantillum. Hoc est enim illi peculiare, ut cum aliquem expugnat errorem, tantâ vehementiâ illum*

exaggeret, ut alteri opposito causam præbere videatur. Ita cum Arium insectatur, videtur favere Sabellio, cum Sabellium Ario, cum Pelagium Manichæis, cum Manichæos Pelagio. Ille verò in 2. d. 33. q. 2. ad 1. scribit: Et ita multum ponderandum est, contra quos hereticos sancti sunt loquuti, sicut Augustinus contra Arium videtur quasi declinare ad Sabellium, & è converso: similiter videtur contra Pelagium declinare ad Arium. Rectè corrigit Annatus dicendum fortè Manichæum. Hæc quidem illi.

At enim modestè loquitur Mussus, ait enim Augustinum contra Arium disputantem *videri Sabellio favere, mitius Subtilis hoc ipsum expressit, addidit enim quasi videtur.* Quod non ob ineptam Augustini methodum, sed ob mysterii difficultatem, ac Lectorum quorundam minus perspicax ingenium dixerit, quæ libenter, uti notavimus, concedit Augustinus, & tamen Annatus ait eadem paginâ 872. *Quo factum sit, quemadmodum antea ex aliis referebamus, ut Augustinus declinavit in oppositum: cum tamen illi visum fuisse, vel quasi vitium fuisse declinare scribant. At quòd Recentiores inde velint convincere, Sanctum Augustinum contra Arium disputantem ad Sabellium declinasse, patens calumnia est, nunquam enim contra Arium disputans, atque unitatem essentia adstruens visus est personas in unum confundere, ut favere Sabellio dicendus sit. Augustini dictum vel unum producant, & causam integram illis cedimus. Imò nullus mortalium adeo exactè mediam inter Arium, & Sabellium viam tenuit, ut Augustinus, qui mediâ ipsius viâ lineâ incessit. Unum, & alterum testimonium proferam, quo adversarii falitatis penitus convincatur.*

Sanctus Doctor tract. 37. in Joannem ita Hipponenses suos alloquebatur: *In errore Sabellianorum unus est solus ipse Pater, qui filius. In errore Arianorum, alius est quidem Pater, alius filius, sed ipse filius non solùm alius, sed etiam aliud. Tu in medio quid? Exclusisti Sabellianum, exclude & Arium. Pater Pater est, Filius Filius est, alius, non aliud, quia ego, & Pater, inquit, unum sumus, sicut etiam hesternodie, quantum potui commendavi. Cum audit, sumus, abscedat confusus Sabellianus, cum audit, unum, abscedat confusus Arianus. Gubernet Catholicus inter utrumque fidei suæ navigium; quoniam cavendum est in utroque naufragium. Quid eruditius, quid subtilius, quid verius dici potuit? Passim hoc Populo inculcabat, quòd regiâ inter Sabellium, & Arium viâ procederet. Omnino audiendus est iterum Augustinus Tractatu 71. in Joannem: ubi elegantissimè ita hæreticos confutat: *Contraria dicitis, sed non eodem modo, sicut est falsum contrarium vero, sed sicut sunt inter se duo falsa contraria. Errando in diversis, in medio est via, quam relinquitis. Inter vos ipsos longiore intervallo separati estis, quam ab ipsâ viâ, cujus desertores estis. Vos hinc, vos autem illinc huc venite, alteri ad alteros transire nolite, sed hinc, atque illinc ad nos veniendo, invicem vos invenite. Sabelliani agnoscite, quem prætermititis; Ariam æquate, quem subditis, & in viâ verâ nobiscum ambulabitis: est enim quod invicem ex vobis alteri ex alteris admoneri utique debetis. Audi Sabelliane: Usque adeo non ipse Pater, sed alter est Filius, ut eum Arianus inaequalem asserat Patri. Audi Ariane: Usque adeo Filius æqualis est Patri, ut Sabellianus eundem esse dicat & Patrem. Tu adde, quem tollis, tu adimple, quem minuis, & nobiscum umbo consistitis, quia nec tu tollis, nec tu minuis eum, qui & alter est à Patre, ut convincas Sabellianum,**

lianum, & æqualis est Patri, ut convincas Arianum. Veris que enim clamat: Ego, & Pater unum sumus. Quod ait, unum, audiant Ariani, quod ait, sumus, audiant Sabelliani, & nec illi æqualem, nec illi alterum negando sint vani. Ita ne, si superis placet, qui non modò regiam viam semper incessit, sed qui eandem posteris non dicam digito monstravit, sed pedibus fecit, extrà orbitas excurrisset, & ad extrema declinasse dicitur? Ego quidem prius credam, reapse Solis currum ductante Phaëonte extrà Eclipticam præcipientem actum, quàm illis Augustini excessibus præstem fidem.

S. VI.

Expenduntur illorum testimonia, qui Sanctum Augustinum novitatis accusant.

Iti quidem tres Præsules sunt, quorum auctoritatem, ac doctrinam Annatus satis exaggerat: nempe Claudius Xaintes in lib. Atheif. Cal. tit. de Prædestinatione, Ambrosius Catharinus in libello itidem de Prædestinatione, Hieronymus Oforius lib. 9. de Justitiâ, qui Sancti Augustini doctrinam de prædestinatione, & reprobatione novitatis accusant, quasi fenerit contrà sententiam omnium Patrum, qui eundem præcesserunt. Vetus sanè contrà Sanctum Augustinum Semipelagianorum cantilena est, ut ex literis Prosperi patet, cui Sanctus Doctor hæc reponit lib. de Prædest. Sanctor. cap. 14. Quid igitur opus est, ut eorum scrutemur opuscula, qui priusquam ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficili ad solvendum questione versari, quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogentur? Sed hæc de re pluribus alibi dictum est. Sanè Clemens VIII. in disputationibus de Auxiliis Molinæ sententiam ad Augustiniani dogmatis de prædestinatione amulsum exegit, & Faustus Rejorum Episcopus inde præcipue rejectus est, quòd Sancti Doctoris de prædestinatione sententiam impugnavit, quam Patres Augustinum subscecuti, Prosper, Fulgentius, Casarius, atque Africani Episcopi in Sardinia exules, itemque Monachi Scythæ, Rhemigijs, Prudentius, alique propugnarunt, quibus Sanctus Thomas cum meliori Scholasticorum parte consensit.

Illud tamen notandum venit, horum trium Episcoporum contrà Augustinum testimonia Recentioribus ipsis non exactè probari. Moraines disp. 9. num. 57. cum hæc parùm honorifica de Sancto Doctorè Claudii Xaintes verba recitasset: *Pro resolutione fidei meæ, quam Ecclesiæ Catholicæ judicio submitto, censeo, Divum Augustinum nimio contrà Pelagianos ardore incensum nimis præcipit. antè sententiam, & consensum prædecessorum suorum contempsisse, hanc ipsam censuram improbens ait: Hucusque Episcopus Ebroicensis, qui, ut opinor, & pace illius dictum volo, consultius ficiisset, tantique Doctoris auctoritati conveniens, si semper, & constanter quæcunque dixit Augustinus, in sensum illum commodum exposuisset, & non tantam in opinando inconstantiam ei tribuisset.* Dixerat enim Sanctus, Augustinum varium eam in sententiâ fuisse. Ambrosius Catharinus in libro de Præscientiâ, & Prædestinatione aded adversus Sanctum Augustinum procax est, ut bilem moverit vel ipsi Vasquio, undè his Catharinum increpat 1. p. disp. 90. num. 11. *Contrà Augustinum parùm modeste loquitur Catharinus, & in illius sententiam suo modo explicatam maledictis procaciter fertur.* &c.

At in hoc turpissimè certè Catharinus lapsus est, tum quòd non intelligens mentem Augustini, ipsum impudenter impugnat, & reprobat, tum quòd ipse Augustinus contrà Massilienses, & alios à Cælestino Primum in Epistola primâ ad Episcopos Gallie honorificè defenditur. Et ibi recitato Cælestini elogio addit, hoc Cælestini testimonium sufficere, ut os ipsi Catharino obstrueretur. Accedant ex Hispaniâ duo Dominicane Familiæ nobilissimi Doctores, qui hominis in Augustino impugnando licentiam castigant. Dominicus Soto in cap. 9. Epist. ad Rom. *Non potuit, inquit de Catharino, hic Reverendus Pater citrà temeritatis notam non solum Augustinum, verum Sanctos omnes novâ, inauditâque suâ commentatione contemnere.* Et Bannez 1. p. q. 23. art. 7. propè initium de Catharino ita loquitur: *Edidit tres libellos de prædestinatione, in quibus nihil est eruditionis, sed plurimum erroris.* Quis verò quantusve fuerit iste Sancti Augustini reprehensor, & undè emerferit, tradit Soto in apologiâ de certitudine gratiæ initio his ipsum Catharinum alloquens: *Jam ætate provectus ex Jurisconsulto (trigesimum ætatis annum natus Florentiæ Dominicanæ Familiæ nomen dedit) Theologus de repente prodidisti, simul & audire capisti in scholis, & contrà egregios scholarum Doctores scribere.* Tante auctoritatis apud suos habet Catharinus! Cæterum non possum non indignari Annato, hanc Glossam pag. 856. Catharini testimonio appendenti: *Ambrosii Catharini judicium esse meritò suspectum, si quam proficitur interdum in Augustino deserendo libertatem usurparet solum.* Sed tanta cæterorum Doctorum conspiratio satis ostendit, Catharinum in ea re, non ut Catharinum, qui suo sæpè ingenio nimium indulsit, sed ut Ecclesiæ Catholicæ Archiepiscopum, & Doctorem id sensisse &c. Erras, Annate, erras. Catharinus libros illos de prædestinatione scripsit antequàm esset Antistes, nam editi sunt Parisiis anno 1541. Ille verò Minorensis Episcopus in Picentinis dictus est anno 1546. die 27. Augusti ex Tomo 7. Italiæ Sacræ Ughelli: Archiepiscopus verò Compsæ anno 1552. die 3. Junii. Non itaque locutus est, ut Archiepiscopus Ecclesiæ Catholicæ, sed, teste Soto, uti nuperus ex *Jurisconsulto Theologus* in iis libris, in quibus, assertore Bannezio, *nihil est eruditionis, sed plurimum erroris.* Hinc factum est, ut Catharinus Juris peritus in illis libris sæpè laudaret Codices, & Digesta, ut suas de prædestinatione opiniones Theologis persuaderet.

Restat Oforius, de quo hæc habet Gabriel Vasquez 1. p. disp. 89. cap. 8. num. 62. *Alterum, in quo hi Auctores nempe Catharinus, Camerarius, Oforius, fuerunt decepti, est, quòd putarunt Græcos Patres Augustino contraria decessisse, quasi assereret Augustinus, homines ad gloriam sine meritis electos fuisse &c.* Itaque, Vasquio teste, Oforius deceptus est. Annatus libro primo sui Augustini à cap. 2. usque ad nonum fultus conatur probare, Augustinum non sensisse contrà antiquos Patres, & præcipue cap. 6. ubi Faustum contrà Augustinum loquentem inducit. Quæ ergo ratione Augustinum illis testimoniis oppugnat? Quòd si dicat recitare se, quid illi senserint, non quid illis sentiendum fuerat de Augustino, hoc nobis fat est, haud plene eos testes Recentioribus probatos esse, quorum ipsis fatentibus, primus *minus consultè locutus*, alter *impudens, parùm modestus, & procax, imò nec mentem Augustini intelligens.* Postremus denique *deceptus* dicitur. Annate, hos contrà Augustinum testes? Sed alios modò audiamus.